

DEBRECZEN

A DEBRECZENI ÉS VIDÉKI FÜGGETLENSÉGI PÁRT KÖZLÖNYE.

Egész évre . . . . . 10 frt — kr.
Félévre . . . . . 5 " — " — "
Negyedévre . . . . . 2 " — " — "
Egy órára . . . . . 1 " — " — "
Egyes szám ára 4 kr.

Felelős szerkesztő: **BENEDEK JÁNOS.**
Kiadók: **HOFFMANN és KRONOVITZ.**

Hirdetési díj:
Hat hasábos petit sorért 5 kr. Nagyobb terjedelmű többesr
hirdetéseik alkú szerint jutányos áron vétetnek fel. Helygdíj min
den külön beiktatásért 30 kr.

A civilizáció nevében.

Debreczen, jun. 21

Lám, lám, a kis kinézer nem egészen olyan komikus figura, aminőnek az európai diplomácia és az angol operett rajzolja. A kínai copf nemcsak arra jó, hogy Europa huroknak kösse a Vuncsik, Tungok, Csungok és Csüngök nyakára. Van abban még erő s lehet korbács is belőle a telhetetlen Europa becses hátán s még más becsesén.

Mit keres Europa Kinában? Mi dolga ott? Ki hivta oda? Civilizációt terjeszt? Söpörjön minden hatalom a maga portáján; van ott elég civilizálni való, még a legnyugotibb országokban is. Kinának nem kell az európai civilizáció, az ő civilizációja és hitvallása sokkal régiebb, mint bármely más. De bármilyen hiba és fogyatkozás van is ott, európai szempontból: az ő hibájuk s az ő fogyatékosságuk. Kinek van tisztes joga ebbe beleavatkozni? Kinek van joga egy négyszázmillió lélekből való ősrégi nemzetnek törvényeket szabni, életszabályokat s mi más idegen szokást előírni s követelni, hogy ez az óriás nemzet ne a maga évezredes módjai és megállapodásai szerint legyen boldog, hanem csak úgy és olyanformán, — a hogy az európai hatalmasságok jónak látják?

De csodálatos, hogy előkelő nagyhatalmasságok nem unják és nem rös-

tellik a világ és egymás előtt is folyvást hangoztatni ugyanazt a hamis nótát a civilizáció szándékairól. Ki nem tudja, hogy ez csak egy csillogó lepel, mely egész közönséges kapzsiságot takar. — Mohó ragadozó ösztön ez, nem más, megszerezni azt, a mi a másé. A római hatalom uralmában, a barbár népvándorlás idején es a rablólovagok korában tiszta képe volt, melyen nyíltan kifejezésre jutott, a hatalom ragadó vágyának: hódító hadjárat, foglalás es rablás — az erő jogán. Manapság a közműveltség terjesztésének kegyes és szelid bárányképeben kopogtat be mindenütt, a hol ragadni akar, a civilizált — farkas.

Óh, mi bölcsesség rejlett Kina abbeli eljárásában, hogy sok századon át egyfelől vastag fallal vette magát körül, másfelől meg a tengerpartjához sem eresztett idegent. Mintha csak tudta volna, hogy ha megnyitja gondosan elzárt kapuit: akkor kezdődik a marakodás, a civilizáció nevében. Elzárkózva a világtól, Kina tenger népe békésen és nyugodtan élt, a maga hibái és a maga erőnevei szerint s minden harakiri, kegyetlenkedés és önkényuralom mellett is egyre szaporodott, holott Európában van olyan állam, mely a legtökéletesebb szabadság és legmodernebb civilizáció mellett egyre fogy, mert népe szaporodásra nem képes, talán éppen a legmodernebb civilizáció folytán.

A derék misszionáriusokat sajnáljuk. Ők igaz lélekkel, önfeláldozó készséggel mennek apostolkodni oda, ahova rendelik őket. De nyilvánvaló, hogy ezek a missziók újabb első étapejai a civilizátorius mezben jelentkező hódító szándéknak. Ha a kereszt meghódítja a lelkeket, utána nyomul a kard és a puská mely elragadja a földet és szolgálatára kényszeríti a népet.

Jobb volna mindenképpen, ha azok a tiszteletreméltó szentatyák, kik a szél-ső Keleten terjesztik a Megváltó igéit, megmaradnának Európában, hol a keresztény civilizáció kellős közepén elég hitetlen pogány él, a kinek a lelkéből vajmi távol van szelid isteni malasztja a keresztény tanításnak.

Mind e szempontok rövid foglalatja pedig ez: Kina népe öntudatára ébredt erejének, mely legfőképp nemzete példátlan nagyságában rejlik. Egy négyszáz milliónyi, egyetérző nemzetet nem lehet elnyomni s ha mégis érzi a betolakodott idegen nyomását, nyilvánvaló, hogy csak természetes ösztönét követi, amidőn fülháborodik és fölkel az elnyomó ellen. S ha egy elnyomott nép, mely független nemzeti életet akar élni, erőfeszítést tesz az idegen járom lerázására: ki az, a ki becsületes szívvél kárhözhatni tudja érte?

Hajdu-Vámos-Pércsen.

— Kirándulási emlék.

A „Debreczen” eredeti tárczája.

Nem heten voltunk, mint a gonoszok, hanem kétszer heten, azaz tizennégyen, kik a debreczeni vasuti pályaházból, egy gyönyörű úyári hajnalon, Hajdu-Vámos-Pércs felé utra keltünk. Az előzékeny állomás-főnök, Boczán Elemér ur, ki nagy lelkiismeretességgel jelen van minden vonat-indulásnál (ugyan mikor alszik ez az ember?), sietett a társaság részére külön kocsit felajánlani s ezt annál nagyobb készséggel tette, mert egy miniszter és egy kormánybiztos is voltak velünk. Az ilyen nagy uraknak pedig kedvében szokott járni mindenki.

A kelő nap arany-sugára mellett megindult a vonat. A kormánybiztos ur elővette azt a szilvóriumot, melyet Tisza Kálmán számára szokott beszerezni az Érmelleken s sorra járt a fántos üveg a férfiak közt. Csak hamar fölzendült a nóta:

Megy a gőzös, megy a gőzös Vámos-Pércsre,
Miniszter és kormánybiztos ülnek benne;
Elöl megy a masinista,
Ki a gőzöst Vámos-Pércsre igazítja!

Csakugyan oda is igazította rövid idő alatt. A vámos-pércsi állomáson diadal kapu volt fölállítva s mozsár-ágyuk dörgése fogadta

a kocsiból kiszálló illusztris társaságot. A jó hajduk kitettek magukért: még a Bocskay-zászlót is elhozták Szoboszlóról s a régi zászló büszkén lengedett a diadal-kapu oromzatán. Még a főispán urat se fogadják Vámos-Pércsen olyan nagy parádéval, mint a minővel minket fogadtak.

Sőt azt se bánják, ha a főispán ur minél ritkábban tiszteli meg őket látogatásával, mert az ilyen kegyes leereszkedéssel és népszerűség-hajhászással a hajdukat nem lehet felülteni, ellenben minket nagyon megbecsültek és meg is szerettek. Nagy szívvél várták a kis terméű minisztert, a hizásnak indult kormánybiztos és a társaság többi tagjait, különösen a szép menyecskéket. A vámos-pércsi ev. ref. lelkész, Nagy Daniel ur tartotta az üdvözlő beszédet, melyre a kormánybiztos válaszolt. A miniszter urat is igen kellemesen érintette a lelkes fogadtatás, de ő ezuttal nem beszélt, csak meghajtotta magát az éljenző hajduk előtt s többekkel barátságosan kezét szorított.

A hölgyek és gyerekek bementek a városba, hogy az uti fáradságot, illetve a korai felkelést, egy kicsit kipihenjék, mi férfiak pedig ruganyos léptekkel, mint a minő léptei ő felségének vannak, Halap felé, az erdőbe siettünk. Utunk szőlő-dombok mellett vezetett el s lelkünk álmélkodva örvendett a felett, hogy a vámos-pércsi értéktelen homok-buczkákat Bachus-isten vidám tanyáivá változtat-

tak át. E nagy szabású szőlő telepítés nemcsak közgazdasági szempontból bir fontossággal, hanem erkölcsi hatása is minél előbb érezhető lesz, mert mióta a filokszerá szőlőin- ket elpusztította, azóta Magyarországon a köz- erkölcsök ijesztő mérvben megromlottak. Ha azonban újra lesz borunk, az ősi erkölcsök ismét vissza-érnek s nagy és boldog lesz a magyar!

Hála tehát mindazoknak, kik szőlő-tőkét ültetnek, hála mindazon debreczeni uraknak, kik Vámos-Pércs kietlen tájékát zöld szőlő- koszorúval övezték körül. Hazafias dolgot cselekedtek ezzel s nevükről nem fóg megfelelkezni az igazságos és hálas történelem!

Ily érzelmektől felmagasztosulva, vidáman kocogtunk az erdő felé, nagy élvezettel szíván a fris reggeli levegőt. Csak az boszan- tett beennünket, hogy egy debreczeni fiatal tanár, ki egy ókori híres maczedóniai hős és egy magyar vértanu-táborok nevét bitorolja, folytonosan szójátékokat, még pedig sületlen szójátékokat gyártott. Mar Debreczenben, a vona indulása előtt, megkezdte a szójátékait, e kérdéssel fordulván a kormánybiztos kis fiahoz:

- Béla, nem álmos?
- Nem! — feleli a gyermek.
- Pedig áll most!

A vasuti utazás alatt nem merte folytatni a szójátékait, mert attól félt, hogy felháborodá-unkban kidobjuk őt a kupéból, —

Debreczen, június 21.

Gr. Tisza István elnöki székfoglalója Nagyváradon. Tegnap este volt Nagyváradon a biharmegyei szabadpárt gyűlése, melyen gróf Tisza István elnöki székfoglaló beszédét mondotta. A gyűlésen a megye minden része képviseltette magát; a gróf képviselő barátai közül ott voltak a gyűlésen: Gajary Ödön, Örléy Kálmán, Pulszky Ágost, Kristóffy József, Teleky S. gróf, Feilitsh Artur báró, Wolfner Tivadar, Fassie Tódor és Victorisz Miklós.

Ott voltak továbbá: Beöthy László főispán, Szunyogh Péter alispán, Bulyovszky J. polgármester, Hegyesy Márton és Hatky Endre a megyei szabadpárt elnökei s nagyszámu előkelőség.

Tisza István este 7 órakor jött meg a nagyvárad Széchenyi fogadóba, ahol az ülést tartották. Nyomban megjelenése után megkezdte beszédét a gróf.

A magyar közéletben történt átalakulással kezdve, ismerteti azt a szerepet, amelyet ez átalakulásban vitt. Főlemelt fővel gondolok rá — úgy mond — hogy a szolidaritást báró Bánffy Dezsővel meg nem tagadom és soha nem fogom kicsinyelni azokat a nagy érdemeket, a melyeket Magyarországnak miniszterelnöki székében tett.

A kik szövöztek a szabadpárt táboraiban, a nemzetipártiak is, mindannyian becsületesen, utógondolat nélkül tettek. — A szabadpárt minden nagy elvi kérdésben homogen elem marad. Mindig azok közé tartoztam, a kik perhorreskáltak minden újpartalakítási kísérletet, de ez nem jelenti azt, hogy a kik a szabadpárt eszméit támogatni kívánják, azok ne egyesülhessenek. — Mégis olyanok, a kik a régi szabadpárt ugynevezett militans, leghatalmasabb részének akarják magukat feltüntetni, erősen támadják az új vezért, de a méltatlan támadások, a személyes bántalmak visszatartanak a bántalmazókra.

Áttért ezután a nemzetiségi kérdésre. A magyar állam nemzetiségi politikáját — meri állítani — siker koronázta.

De itt van — így folytatja tovább — egy kényesebb kérdés és ez a felekezeti kérdés. Mert ha az idegen ajkuakkal való jó viszonyt elmergesítik, ez is baj, de ha a felekezeti harcokat szítják, az éket ver magának a magyar fejnek existenciájában.

Kijelenti, hogy a protestáns létére is protestáns ügyeket és protestáns életet, csak az egyházi élet terén ismer el. Sem protestáns sem katolikus politikát tűrni nem szabad.

Beszédét így fejezte be:

Önök, tisztelt értekezlet, felszólítottak engem, hogy e megye területén a párt zászlóját kezembe vegyem. Kövesenek azzal az elszántsággal, a mellyel én igyekszem haladni.

A beszédet követő hosszantartó zajos eljenzés után Hegyesy pártelnök a párt köszönetet és ragaszkodását tolmácsolta, Hlasky Endre pedig a Nagyvárad városi szabadpárt nevében be-zélt. Az értekezlet végén Fassie Tódor képviselő indítványára Széll Kálmán miniszterelnöknek üdvözlő táviratot küldtek.

Tisza István székfoglalója korántsem felel meg annak a varakozásnak, amit hozza fűztek e napokkal e öre ugyancsak nagylármával jeleztek.

Minket függetlenségi és 48-as pártiakat csak két momentum érdekel a beszédnek; egyik, a mellyel az újabb parlamenti „szájkosár” kérdését pergette; másik az érdekes nyilatkozat, mely teljesen leleplezi a nemzeti párt feltétlen fegyverlerakását; azt mondja ugyanis Tisza István róluk, hogy ők „a szabadpárt változatlan programjához szegődtek.” Csak azt szeretnék tudni, mi-csoda állhat az a szabadpárt programja, mely egyforma marad, akár Tisza Kálmán, akár Szapáry Gyula, akár Wéberle, akár Bánffy Dezső, akár Széll Kálmán ül a vezéri trónuson? Csak a mameluk szellem ott a változatlan, mely egyformán nyalja a hatalom tányérját, akár Bánffy, akár Kuty a Pista a leg-főbb minden egyéb.”

Az elnapolt országgyűlés. Ismerik a régi zsidó adomát? — Jakab, a szol? — „Nem.” — „Kölcsönözzél öt forintot.” — „Hagyj békén, alszom.” Hát így vagyunk Széll Kálmánnal, meg a magyar parlamenttel. Rettentő módon szükségünk volt a parlament munkaképességére s a parlament munkaképes is lett, aztán az ország kölcsön kért tőle öt forintot, a mi e a munkaképes parlament — aludt.

Ez nem viccz, ez a valóság. Akármikor, ha a Sandor-utcába nézünk: a parlament alszik. A felhivatalos nem tagadja ezt, hanem nagy elmésen azt mondja: a parlament erőt gyűjt. Ugyan; annyira megártott neki a munkaképes, hogy kifogyott minden erejéből? S csudalatos, tegnapelőtt még valahogyan hira, minden gyűjtés nélkül összehozott annyi erő, hogy megszavazhatott 3 negyedtuca agrárius javaslatot, de aztán hirtelen, mire a csatornaöntözésre került volna a dolog, kifogyott a szuszából, október 8-ig nem is jut többé hozzá.

Pedig úgy látjuk, hogy a hátramaradt agrárius törvényeket három-négy nap alatt minden erőfeszítés nélkül engedelmekedhették volna. A program is úgy látszott, hogy minden restancia nélkül mennek vakációra a képviselő urak. S a hirtelen megszakitására a munkának nem is találunk más okot, mint hogy a program e munkának az elintezését ígérte.

És október 8-ig absolute semmi dolog a törvényhozásnak. Raérunk bőven mindeure. Peldául az új véderőtörvényre, a horvát egyezményre. Hogyne érnék rá, mikor már előre el van határozva, hogy ki fogunk fogyni az időből!

Az az ugynevezett erőgyűjtők voltaképen a legagyafurttabb perfidia. Széll Kálmánnak eszéágában sincs végleg e intézni valamit, a mihez erőfelfejtés kell, tehát sok vakációt ad és azután előáll: Az idő nagyon előrehaladt, kérek indemnitást, kérek provizóriumot.

A tisztelt Ház pedig mindebből csak azt tudja, hogy az ősszel nem lesz választás. — Ugyan mitől félnek? Csak nem attól, hogy ez a választás tiszta lesz?

hanem Vámos-Pércsen. biztos tanajt erezven labai alatt, felbátorodott s ismét elkezdte eresztgetni a szójatek rakétáit.

A kérdés, hogy hagyjon föl e mulatsággal, hasztalan volt, azzal fenyegettük tehát, hogy bedobjuk az utszeli árokba. Ettől azonban nem ijedt meg, mert az árok tele volt szélhordta finom homokkal, melyben passzió lett volna meghengergőzni. Sőt meg nagyobb vakmerőséggel folytatta a szavakkal való játszást s egyszer azt kérdezte:

— Ha Benyáts, a debreczeni nagykereskedő, kiáll az üzlete elébe, mi lesz akkor az ő neve?

Felelet: Kint-áts!

Ezzel aztán csordultig telt a türelem pohara. Határozottan megmondtuk a pápaszemes ifju professzornak, hogyha még egy szó játékat megereszt, a Szent Gellert püspök sorsára jut! Befenekeljük ugyanis egy hordóba s a Ferenczy Elek magas szőlő-dombjáról lehengerítjük a völgybe! E komoly fenyegetés használt, a professor ur úgy megriadt tőle, mint a diák a szekundától s elhallgatott.

Ezalt az erdőbe értünk, hol a bérlő kutyája, a híres nevezetes Furkó, nagy ugatással üdvözölt bennünket. A kormánybiztos ur biztatott bennünket, hogy ne féljünk a Furkótól, nem harap az. Dehogyan is harapott! Midőn magamhoz akartam csalogatni, hogy megsimogassam, úgy elszaladt, hogy délig többé nem is láttuk.

Az erdő mélyén művészi kivitelű lembátor volt felalítva, s Vilma, az ügyes kezű szakácsné, megkezdte az ebédhez való előkészületet. Hamozta a krumplit; aprította a húst és szalonnát s másod-magával alig győzte a sok enivalót a kosarakból kipakolni.

Midőn mygyözöttünk arról, hogy délben pompás ebéd fog bennünket a lembátorban városi, mi is visszaértünk Vámos-Pércsre, hol

a nők akkorára már nemcsak kipihenték, de ki is pletykáztak magukat. (Bocsánat, hogy elcsuszott a pennám!)

A magas dombon fekvő kálvinista templom tornyában megcsendült az ünnepi harangszó s mindannyian, mint jó keresztyenekhez illik, templomba mentünk. Merész hangon, őszinte hitben megzendült a kálvinista zsoltár melyet hajdan a francia hugenották enekeltek s a magyarok Istenének Vámos-Pércs népe vig halát rebegett.

A nagytiszteletű és nagyságos kormánybiztos ur mondott ekes predikációt, a melyet nagy figyelemmel hallgattak a kemény öklű, bátor szívű, büszke hajduk. Miután akkortáiban Vámos-Pércsen hetekig nem volt eső, a jöszivü kormánybiztos ur, ki jogosítva van a palástviselesre, a nép óhajára esőért is könyörgött, miot egykor a lukai pap:

— Küldj esőt a völgy s tetőre,
Küldj a szomjazó mezőre
Fellegetből, óh Atyánk!
Isten, óre a magyarnak,
Bosszulója kontyos tarnak,
Add áldásodat reánk! —

Mi is buzgón könyörgöttünk az esőért, utógondolatban hozzá tévén: adjál Uram esőt, de nem ma, mert elrontod a majálisunkat! Holnap azonban csak nyisd meg az egek csatornáit s aztad meg alaposan a vámos-pércsi száraz homokot!

A vámos-pércsi templom, mint minden kálvinista templom, belülről nagyon egyszerű. A mennyezetén azonban van egy fölírás, mely figyelmeztelt s egyuttal fájdalmat is breszt szívünkben. Azt mondja ez a fölírás, hogy a templomot 1802 ben renoválták, nemzeti Fagyal János hadnagysága idejében. A föl-

írás meörzi az akkori nótárius és szenátorok neveit is. Régi dicsőségről szól (tehát, régi dicsőségről, mely ma már eltűnt!

Szemben ültem a szószekkel, azon padok egyikeben, melyek hajdan a városi nemes tanács részére voltak föntartva. A zsoltártartó kivettem az énekes könyvet s annak első lapján azt olvastam, hogy ezen zsoltárokat Simoni Ferencz főhadnagy készítette 1861-ben, a nemes tanács használatára. — Tehát még 1861-ben is főhadnagy kormányozta a vámos-pércsi hajduk s a főhadnagy, nem ugy, mint a mai papista (hogy a Wofalka kedvencz kifejezésével éjék) főszolgabíró, még templomi zsoltárokról is gondoskodott népe részére, míg Ferenczy Elek csak adókönyveket osztat szét a nép közt!

1878-ban szünt meg Vámos-Pércsnek városi jellege, nemsokára követte ezen példát Hajdu-Dorog majd később Hajdu-Hadház, melyek mindannyian nagy községekbe alakultak át, nem nagy dicsőségére a közigazgatás vezetőinek! Ugyan van-e olyan magyar ember, aki örvendezni tudna a hajdu városoknak illetén hanyatlásán?

Gyermek-koromban, midőn még versekben tanultuk a geográfiát, a hajdukról szóló vers így kezdődött:

— Hajduk szabadságot Bocskaytól nyertek,
Mert a szabadságot vitézlül küzdöttek! —

Hol van ma már az a szabadság, melyet a labanczverő hajdu ösök vérükkel szereztek? Eltűnt, mint ahogy a nyári esthajnal pirja lassanként eltűnik az égről!

... De hát miért is jutott eszembe az a gyermekkoromban tanult vers? Könyvtől szemembe, fejemet lehajtom s úgy siratom hajduk szabadságát! ...

Vége köv.

Süppedés.

Igy kell annak lenni, így szokott az lenni minden esztendőben. Most is kiadta a pénzügyminiszter a jelszót, hogy a politikai nyári pihenés idején munkába veendő jövő esztendői költségvetés összeállítása alkalmával a szakminiszterek tartanak mértéket s legyenek takarékosak. Különösen most kerüljenek minden főlétesítések kiadását s ha lehet, halasztanak el minden elhalasztható kiadást — későbbi időkre.

A pénzügyminiszter ridegen számító ember, a ki az adók behajtása tekintetében kegyetlen is tud lenni. Belátta ő is, hogy baj van; a hozzá érkező jelentésekből megtudta, hogy milyea szegény ez az ország, s mekkora az a nagy veszedelem, a mely a társadalmat fenyegeti s a társadalommal együtt az államot. Belátja, hogy nem a bankok forgalma, nem a száfra építkezések, nem a hitelnek túlzott mértékben való kihasználása képezik az ország gazdasági erőmértékét, hanem az, hogy mit termel az ország földművelésben és iparban. Hiába van ott börze, hiába erőlködik ott a kereskedelem, a hol az anyagi jólét alapjait megrongálta a hamis irányba terelődött gazdasági politika.

A pénzügyminiszter tart attól, hogy a beállott s minden lépten-nyomon konstatalható üzleti pangás, penzteleenség, fizetésképtelenség magával hozza a teljes erővel rombolni kész gazdasági válságot, tehát érthető, hogy az állami költségvetést, a már is megromlott közgazdasági mérlegre való tekintettel szerényebb határok közé kell vonni.

Tekintsünk végig társadalmi életünkön. A kép, a mely élénk táru, igen-igen szomorú, nem is szükséges, hogy szürke alpra sötét vonásokkal fessük le.

Mindenki erzi, mindenki tudja, hogy a meglevő állapot, így, a mint van, nem tarthat már sokáig.

Régi, szolid cégek megbuknak, mert a kik megrendelik, azok nem tudnak fizetni; nem a legkisebb emberekről van szó, hanem olyanokról, a kik előtt öt-tízezer forintnyi fényűzési kiadás alig számított valamit. Ezek kezdenek visszavonulni, ezek jelentik ki, hogy nem bírják tovább.

A munkás-ember helyzetéről pedig számot adnak az újabb időben egymast erő munkabeszüntetések, a melyeknek révén több bért reménylenek elérni, mert az eddigiből megélni már nem lehet.

A tűnedező jöletnek elsüppedését megérzi az állami háztartás is, a melynek pénztárából pontos fizetést kell teljesíteni meghatározott időpontokban, hiszen ha csak egyszer nem tudnak bevaltani az esedékes szelvényeket, az állam is kénytelen volna azt megtenni, a mit a szorongatott, de fizetni nem tudó kereskedő vagy polgárember tenni kénytelen.

Bizony számot kell vetni ezekkel az állapotokkal komolyan és optimizmus nélkül. A korhadás megakadályozása nehéz munkát ad mindegyiknek minden téren, annál inkább nálunk, mert a magyar nép jelleme hajlik a túlzás felé, a jobban éppen úgy, mint a rosszban, a lelkesedésben éppen úgy, mint a lehangoltságban.

A pénzügyminiszter takarékosagra szorító intelmeiből kifolyólag sok szép dologról le kell majd egy időre monni. Érezzük, hogy különösen a nemzeti megerősödést célzó művelődési törekvések fognak szűkebb mederre szorítható, ami sajnos, de egy időre ki nem maradható következménye a közállapotnak.

A közszellemnek át kell alakulnia nálunk. S a midőn az első lépést megteszi az állam szigorú takarékoságával s a gazdasági erőknél, a föld termőképességének az ipari produkciónak emelésével, az államtól példát kell vennie a társadalomnak, mert ha nem — el kell pusztulnunk.

A kínai veszedelem.

— Fővárosi tudósítónktól. —

Budapest, jun. 21.

Kínában a helyzet válságos. A nagyhatalmak kénytelenek voltak hirtelen akcióba lépni. Legérdekesebb az orosz és angol beavatkozás. Tudósításunk a következő:

A harc.

Páris, jun. 20.

(Délelőtt 10 órakor.)

A külügyminiszterium tegnap óta nem kapott hírt a kínai eseményekről.

London, jun. 20.

A Times jelenti S a n g h a i b ó l tegnapi kelettel:

A kínai vasutak igazgatójának organuma egy táviratot közöl, a mely szerint tegnap Peking déli kapuján brit zászló lengett. Azt hiszik, hogy ez Seymour tengernagy csapatainak Pekingbe érkezésére vall. A kínai táviratok igazgatója futárszolgálatot rendezett be, hogy Tientsin összekösse a legközelebbi déli állomásokkal.

London, jun. 20.

A Daily Mail jekohámai tudósítója azt jelenti tegnapi kelettel, hogy a japán kormány tanácskozásra hívta meg a hatalmak képviselőit a japán kormány részéről Kínában teendő lépések dolgában.

A japán sajtó 20—30.000 ember küldését sürgeti.

Egy tegnap délután érkezett távirat szerint Juan-Si-Kai kormányzó azt a parancsot kapta, hogy Santuból csapatokkal Peking felé vonuljon. Egy későbbi jelentés táradja azonban, hogy a kormányzó ilyen tölszolitást kapott volna.

Pétervár, jun. 20.

A tengerészeti vezérkar Port-Arthurból Alexejev altengernagytól a következő jelentést kapta:

E hó 17-én a partraszállt csapatok hét óráig tartó éjjeli harc után, a melyet a kínaiak kedtek meg, elfoglalták a takui erődöket. A harcban résztvettek az orosz Korejez, Giljek és Bobr agyunaszádok, a Lion nevű francia agyunaszád, az angol Algerine és a néme Iltis. Parancsnokuk Dobrovoleki orosz kapitány volt, mint legidősebb parancsnok. Orosz részről egy hadnagy elesett, három megsebesült és pedig egy halálosan, egy súlyosan és egykönnyen. Azonkívül elesett 16 ember és megsebesült 67.

A Ciljak agyunaszád annyira megrongálódott, hogy dokkban kell kijavítani, mert víz alatti részén egy golyó léket ütött rajta. A Korejez hat helyen kapott léket. A Bobr sér tetlen maradt. A naszadok legénysége közül senki sem sérült meg.

London, jun. 20.

A Times-nek jelentik Hongkongból tegnapi kelettel:

A boxer-mozgalom tovább terjed a nyugati folyó felé. Vucauból jelentik, hogy Lungesau (Lincsau) várost elfoglalták Kantonban minden nyugodt!

London június 20.

A Daily Mail és a Daily News jelenti Sanghaiból tegnapi kelettel, hogy a Seymour tengernagy parancsnoksága alatt álló expedíció, a mely Peking fölszabadítására indult, ellensédes csapatoktól van körülvéve.

London június 20.

Minden hír, a mi ma érkezett, Sanghaiból származik. A Daily Express azt írja, hogy a orosz felszabadító csapatok tegnap Peking alá érkeztek és azonnal megkezdték a tüzelést. Pénteken a kínai tábornokok: Tungfusiang és Tungting megtámadták a csapatokat, Hétfőn reggel óta a Pekingi tömeg Taku bevétele miatt fel van háborodva. Az összes idegeneket felkoncolták. A német és francia követeket állítólag felkoncoltatták, a császár hirtelen

meghalt, a császárné pedig el akart menekülni.

A Daily-News azt a hírt adja, hogy Seymour tengernagyot az ugynevezett száraz legelőn visszatartották, körülfozták s jelenleg élelmiszert híján van.

A magyar fürdők érdekében.

A magyar fürdők érdekeinek istapolására, a vendégforgalom emelése és a magyarországi ásványvizek fogyasztásának növelése céljából a miniszterelnök Forrás és fürdőügyi országos bizottsága elnevezése alatt bizottságot alakított, mely e hó 19-én gyűlt egybe első ízben tanácskozásra a belügyminiszterium palotájában.

Az értekezleten, melyen Széll Kálmán miniszterelnök elnökölt, a többek közt jelen voltak: Gulner Gyula és Széll Ignác államtitkárok, Szmalovszky Valér, a fürdőügyek előadója, Münnich Aurél, Konkoly-Thege Sándor és Major Ferencz országgy. képviselők, dr. Kézmarszky Tivadar és dr. Tauffer Vilmos egyetemi tanárok, Térey Ödön és Miskolczy Imre közegészségügyi felügyelők, Csatory Grósz Lajos, dr. Kuthy Dezső stb.

A tanácskozást a miniszterelnök nyitotta meg. Beszédében rámutatott, hogy egyéb téren mutatkozó haladásunkkal a fürdőügy tekintetében nem tartunk lépést. A bizottság feladata, hogy ezek okait kiderítse és lehetőleg orvosolja.

Münnich Aurél előadó szakreferensek kiküldését ajánlja; Tauffer a mellett szólalt fel, hogy a fürdőtörvény tárgyalását vegyék le a napirendről és utasítsák külön bizottság elé, míg ellenben Csatory és Major a mellett érveltek, hogy a fürdőtörvényt már most vegyék tárgyalás alá.

A miniszterelnök is ilyen értelemben szólalt fel, mire az értekezlet így határozott, de elfogadta egyszersmind Münnich indítványát is.

Miután még Konkoly-Thege S., Szmalovszky Valér, Major F. és Tauffer Vilmos tettek előterjesztéseket, a bizottság megállapította saját feladatainak a tervezetét, még pedig a következőképpen:

— 1. Mit kell tenni a hazai fürdőforgalom emelése érdekében?

2. A fürdő tjavaslat tervezetének kidolgozása.

3. Az ásványviz-forgalom emelése, vasuti és hajózási szállítási díjainak szabályozása.

4. Az üvegipar fellendítésének kérdése. Mindezeket a kérdéseket tanulmányozás végett egyes referenseknek osztották ki, a kik egy összel egybehívandó gyűlésen teszik meg előterjesztéseiket.

H I R E K.

Pofonok a Váci utcán.

Erről a kis históriáról nem írtak a lapok, de annál többet nevettek rajta intim társaságokban.

A múlt héten tényleg megtörtént az, a mit eleintén rossz vicznek gondolt minden ép-izlésű ember. Az egyetemi kör antiszemita ifjusága elhatározta, hogy zsidónak ezentul nem ad elégtételt. Ezentul nyugodtan fogja inzultálni a kis antisémi a zsidót, hanem aztán majd ha a segédek elégtételért jönnek hozzá, gögösen válaszolja:

— Zsidóval nem verekszem.

Persze, egész simán nem született meg ez a galád határozat. Szomorú is volna, ha zaj nélkül megeshetett volna. Egy néhány zsidó egyetemi hallgató is jelen volt ezen a nevezetes gyűlésen, de jobbnak látták, ha hallgatnak szépen. Roppant kissébségben voltak.

Am alighogy kimondotta az elnök a határozatot, egy tagbaszakadt jogászgyerek állott föl szólásra. Ösmeri őt és kedveli az egész Lipót város. Valóságos Herkules, jó vivó, snájdig fiu és papája többszörös milliomos. Ennyi kedvező tulajdonsággal elég könnyen el tudja viselni azt is, hogy zsidó.

Hat ez a Herkules állott most föl szólásra. Kíváncsian várta mindenki a szavait, mert arról megvoltak győződve, hogy épen nem fog nyájkodni. Nyugodtan mondotta:

— Tehát zsidónak nem adnak elégtételt? No jó! Kedves elnök ur, ön általam pofon fog veretni holnap a váci-utcai korzón. Ön alelnök ur holnapután fog pofon vágatni. És ön titkár ur azután. És ön, és ön, és ön... mind pofon fog vágatni általam. És akkor am majd ne adjanak elégtételt, ha úgy tesszik.

Azt hitte mindenki, hogy tréfál. De nem tréfált, ami meglátszott másnap, a mikor egy jelentékeny pofon csattanása zavarta meg a Váci utca előkelő csöndjét.

Az első pofon után a többi következett volna, csak hogy az Egyetemi Kör időközben jónak látta, hogy hamarosan meg változása hozott határozatot. Mert 6 pofont kapni és még csak nem is párbajozni: ezt antiszemita nyelven is úgy mondják, hogy rossz gseft. g.—

Tóth András és Kossuth Ferencz. A mi zseniális szobrászunk Tóth András tudvalevőleg most készítette el a nagyörösi Kossuth szobrot, a melyet most öntenek ércbe a Turbain féle bécsi ércöntődéhen. Az öntést Tóth András maga is megnézte tegnapelőtt Bécsben, s a legnagyobb örömmel konstataálta annak sikeres voltát. A szobor egy fényképét elküldte Kossuth Ferencznek is, a ki a következő levelet intézte a művészhez:

Budapest, VIII. József-körut 47.
1900 június 16.

Igentisztelt Tóth Ur!

Régi óhajomásom teljesül most, a midőn rengeteg elfoglaltságom közepette alkalmat szakíthatok magamnak arra, hogy megköszönjem szives figyelmét s egyben elismerésemnek adjak kifejezést szép alkotásáért.

A fénykép után itélve feledhetlen édesatyám szobrának tervezésével derék munkát végzett: az összbnyomás jó, s az egész mű bámulatosan olcsó, szívélyesen üdvözlö

Kossuth Ferencz,

U. I.

Küldjön egy fényképet Czeglédre ngs Bába Molnár Samu urnak. Ott is van szó megrendelésről.

*

Gratulálunk derék művésznőknek az elismerés ilyen megnyilatkozásáért, s kívánjuk, hogy még nagyon sok igaz elismerésben legyen része.

Az új mezőrendőrkapitány. Kálmán c z h e l y i Mór mezőrendőrkapitánynak megvan az utóda. A városi tanács intézkedett, hogy a nyugalomba lépő kapitány

helyét dr. Tóth Mihály rendőrkapitány tiszteletbeli tanácsnok töltsse be. Az új kapitány a napokban foglalja el véglegesen új hivatalát.

* Kálmánczhey Mór ügye. Szathmáry Jánost hivatalvesztésre ítélték. Lapunk zártakor veszünk értesülést a belügyminiszter végleges döntéséről, mely Kálmánczhey Mór és Szathmáry János állatorvos ügyében ma érkezett le gróf D e g e n i e l d József Hajdúvármegye és Debreczen város főispánjához.

A belügyminiszteriumban beható vizsgálat tárgyát képezte mindkét ügy s a döntés így késett sokáig.

Tegnapelőtt hozta meg Széll Kálmán belügyminiszter a végleges döntést, mely a következő.

Kálmánczhey Mór mezőrendőr kapitány lemondása tudomásul vétetett. **Az ellene felmerült vádak alól felmentetett.** Elmarasztaltatott azonban 14 frt 70 kr. perköltség megfizetésében.

Szathmáry Jánost a belügyminiszter tekintettel arra, hogy az ellene emelt vádak beigazolódtak hivatal vesztésre ítélte.

Az ítélet híre a déli órákban szivárgott ki a városba, s nagy fellünnést keltett. Különösen gazdakörökben tárgyalták nagy érdeklődéssel, a hol a belügyminiszter döntése nagy megnyugvást keltett.

* A szatmári testvérgyilkosság. Czorda Bódog kuriai másodelnök, a büntető osztály vezetője, a Papp Béla és társainak szenzációs bűnygyében tegnap fölerkezett iratokkat ma Székács Ferencz bírónak, az első büntető tanács tagjának osztotta ki. Minthogy Székács nem tagja a szünidei tanácsnak, a legjobb esetben is csak szep'emberben mondja ki a végiteletet a Kuria.

* Évzáró ünnepély az ispotályi óvodában. A debreczeni ev, ref. egyház ispotályi kisedóvodában folyó hó 23-án reggel fél 9 órakor tartja meg évzáró ünnepélyét s ugyanaz nap délután 3 órakor gyermek mulatságot és ezekkel kapcsolatos munkakiállítást rendez. A szülőket, a kisednevelésügy ügy barátait s általában az érdeklődő közönséget ez uton is meghívja Nagy Ida, ev. ref. kisedóvodónő.

* Babó Emil mint kínai szőlőtermelő. Ezelőtt néhány esztendővel kínos feltűnést keltett az egész országban az a leleplezés, melynek egész sulya B a b ó Emil Szeged város volt országgyűlési képviselőt ért. Az elegáns, gavaller képviselő hamisan kártyázott a Nemzeti Kaszinóban. A leleplezés után Babó leköszönt mandátumáról, s itt hagyta Magyarországot. Hogy hova tűnt el, nem tudta senki. A lapokban lehetett ugyan néha-néha nevént olvasni egy-egy kalandos hírrel kapcsolatban, de pozitív tudomása tartózkodási helyéről nem volt senkinek. Most ismét felkerül neve a felszínre, még pedig a kínai háboru alkalmából. A hatalmak ugyanis mindent elkövetnek, hogy alattvalóik életét és vagyonát megvédelmezzék. Magyarországnak is van 60 70 polgára Kinában, kik védelemre szorulnak. Közöttük van egy B a b ó is, ki két évvel ezelőtt telepedett meg Kinában, mint szőlőtermelő. Szőlői sok órányi járőföldre húzódnak a tengerpartról lefelé, s az ideu akarja Csifuban, mert ott lakik, megtartani az első

szüretet. Rendkívül érdekes hír ez. Ime a hamis kártyás, a szédelő itt hagyja hazát, a hol bec-telenül élt, s magába szállva dolgozni kezd. Ki megy egy ismeretlen világrészbe, s ott pozíciót teremt magának. Ime a munkának nemesítő hatása!

* Kossuth szobor Sátoralja-Ujhelyen. Sátoralja-Ujhely városa már régebben elhatározta, hogy Magyarország legnagyobb fia, a megye szülöttének alakját ércbe öntve örökíti meg. A szobor bizottság, melyre az eszme kivitele bizva volt, telkesen munkálkodott, úgy hogy ma már csaknem együtt van az az összeg, mely a szobor felállítására szükséges, A sátoralja-ujhelyi szoborbizottság elnöke dr. S c h ö n Vilmos k ó r h a z i igazgató most érintkezé-be lépett Toth Andrással a mi kiváló művésznökkel, a nagyörösi Kossuth szobor tervezőjével, s megkérdezte tőle, mily feltételek mellett volna hajlandó a Kossuth szobrot felállítani. Tóth A. a napokban u'azik el S.-Ujhelyre s személyesen fog tárgyalni Zemplén megye vezérférfiaival, kik a szobor felállítása mellett nemes tevékenységet fejtenek ki.

* A csizmadia szerelme. Hajdu Mihály csizmadialeány beleszeretett M ó r é Zsófia cselédleányba, de nem sokáig éltek együtt, mert a cselédleány, a ki nagyon csapodár természetű volt, otthagya. — A legény váltig kérlette, hogy térjen vissza hozzá, de hasztalan. Tegnap délután véletlenül találkoztak a piacz utcán és a szerelmes csizmadia ismét megkísérlette volt kedvesét elhatározása megváltoztatására bírni. Ez először megvető tekintettel mérte végig a legényt, aztán csak úgy foghegyről büszkén odavetette hogy tiz különb legény is akad minden ujóra, csak akarnia kell. Ezt a sértést már el nem tűrhette Hajdu Mihály és hogy magának legott elégtételt vegyen, a leányt először két oldalról arczul ütötte, verte, míg aleltan a földre rogyott. Ekkor a legény, mint aki a dolgát a legjobban elvégezte, elmúlt. A leányt csak a későn összeverődött néptömeg hozta eszméletre. A csizmadia brutális eljárásáért meg fog lakolni, de hogy a leánynak sem lesz kedve egyhamar kikötni a legényekkel, — az is bizonyos.

* A délvidéki mérgezések. Néhány hét előtt Muczu Juon obádi lakos fejjelentést tett a temesvári kir. ügyességen a kedvese, Sosdean Szemenika ellen, kiről azt állította, hogy meg akarta őt mérgezni. Muczu előadta továbbá, hogy Sosdeanné megmérgezte a három év előtt elhunyt férjét is.

A holttestet exhumálták és a bélrészeket felküldték vegyi vizsgálat végett Budapestre. A vizsgálat folyamán kitűnt, hogy Sosdeanné azelőtt Ligeten lakott és ott Unipan György neje volt, ki 1888-ban hirtelen meghalt. — Azon időtájt viszonya volt a hir edt Korinnal a patikussal és ez a körülmény jogosulttette a föltevést, hogy a gonosz asszoay az első férjét is Korin segítségével küldte a más-világra.

A Ligeten és Obádon lakó rokonok meg-erősítették e föltevést s dr. Szigei temesvári törvényszéki orvos szombatn künn járt Ligeten és a csákovai kir. járásbíró jelenlétében exhumáltatta a tizenkét év előtt elhunyt Unipant.

Az exhumálásnál jelen volt Sosdeanné is, a ki felre akarta vezetni a törvényszéki bizottságot s m á s s i r t m u t a t o t t. A boldogultnak több rokona és a községi bíró azonban megakadályozták e kísérleiet és a bizottságot az igazi sirhoz vezették. Az exhumálás megtörtént és a testrészeket felküldték Budapestre.

* A debreczeni tisztviselők önszegélyő egyesületének igazgatója: Oláh Károly városi tanácsnok pár nap múltán szabadságát megkezdvén, a mai naptól kezdve és folyó évi július és augusztus hónapok folyamán őt az egyesület igazgatói teendőiben

Beczner Frigyes főreáliskolai tanár (lakik: Bethlen-utca 42. szám alatt) fogja helyettesíteni, ki az egyesületet úgy, mint a tagokat érdeklő mindenemű ügyben, lakásán és az egyesület hivatalos helyiségében minden hétfőn s ezen kívül minden hó 2, 3 és 4-ik napján (vagy ha e napok valamelyike ünnep vagy vasárnapra esik, a következő napon) d. u. 5-6 óráig készséggel intézkedik. Hasonló czélból fordulhatnak a tagok Pápay János pénztáros r. kath. tanítóhoz (lakik a Nagy-rdőn, a polgári lövölde épületében) és Szabó Lajos egyesületi megbízotthoz (található naponta a hivatalos órák alatt a város katonai ügyosztályánál).

* Jogászmajális. A debreczeni jogakadémia hallgatói sejtő egyesületük javára tegnapi este szépen sikerült majális rendeztek a Dobos pavillonban. A majalison városunk szép asszonyai és leányai csaknem teljes számban megjelentek s kedélyesen mulattak Magyariek muzsikája mellett kiváló kivirad-
tig. A jelenvolt hölgyek névsora a következő: Asszonyok: Kiss Albertné, öz. Antalovitsné, Bernáth Lajosné, Mózes Andrásné, öz. Cuyai Lászlóné, Dienes igazgatóné, Szilágyi Imréné, Barasa Jánosné, öz. Mayer Ottóné, Szabó Kálmánné, Ericz Ernőné, Tóth Albertné, Rickl Antalné, Ács Nagy Ferenczné, öz. Horváth Mihályné, Ujfalussy Jozsefné, Zádor Lajosné, Kaszanyitzky Andorné, Kálmánczhelyi Mórné, öz. Dezséri Lászlóné, Budanovics Beáné, Czégyéy Ferenczné, Hutirai Béláné, Budaházy Albertné, Dr. Kérészi Zoltánné, Bosznay Károlyné, dr. Kemény Mórinczné, Emmert Antalné, Varga Karolyné, dr. Kovács Józsefné, Ujfalussy Dezsőné, Leányok: Bosznay Ilus és Gabi, Kiss Ilonka, Zádor Vilma, Antalovics Mici, Gizi és Ilonka, Rózsa, Piroška, Bernáth Gizike, Kovács Irenke, Dienes Rózsika, Szilágyi Margit, Mayer Blanka, Szabó Margit, Ericz nővérek, Rickl Piroška, Mórincz Mariska, Ács Nagy Irén, Horváth Böske, Ujfalussy Mariska, Kálmánczhelyi Böske, Derzsi, Emma, Czégyéy Gizi, Budanovics Zelma, Hutirai Pólka, Budaházy Gizella, Kérészi Vilma, Kemény Irenke, Emmert Leonora, Varga Stefánia, Mezőssy Olga, Dráveczky Ilonka.

* Visszavont lemondás. Lapunk egyik múlt számában megírtuk, hogy Bardóc András csendőrmester, akit a legutóbbi városi közgyűlésen rendőrbiztossá választottak meg, állásáról lemondott. Boczkó Sámuel rendőrfőkapitányhoz intézett beadványában állásáról való lemondását visszavonta s bejelentette, hogy hivatalát, június 30-án hajlandó elfoglalni.

* Sári István arénája. Sári István kiváló műarénáját mely a Széchenyi utca végén van elhelyezve, nagy közönség látogatja. Az aréna meg is érdemli a pártfogást, mert igazgatója olyan műsorral lépi meg esténként a közönséget, amely minden tekintetben kifogástalan és mulattató. A tagok közül kiváló első sorban Sári igazgató, ki kitűnő tornász. A Kopl fivérek japáni mutatványaikkal Nyitra mint jonglér; Carló Bazini, Aleman Alois, Berta kisasszony, egytől-egyig kiválnak. Ajánljuk őket a közönség figyelmébe.

* Kossuth sógora meghalt. Meszleuy Jenő 48-as honvédezeredes, Kossuth Lajos sógora, mint pozsonyi levelezőnk táviratozza, ma ott 86 éves korában meghalt. Meszlény Komárom várában szolgált a hazát s ő volt az, aki Makk tűzérzreddel keményen összeczordult s Makkot szándékos hanyagsága miatt hónapokig tartó fogságra vetették. Makk ellen azt a vádat hozták föl, s nem minden alapkül, hogy löszert és golyót nem adott a tűzérkeknek azon veszedelmes ponton, a hol az osztrák ostromsereg legjobban fenyegette a sárat. Meszlény ezredes részt vett a várfeladási tárgyalásokban, de elvileg ő is a harci párthoz tartozott, melynek az volt a jelszava

hogy az utolsó csepp vérig kell védeni a várat. A vár feladása után Komárom menleveleivel bántatlanul maradhat az országban. Meszlény évek óta lakott cseneves visszavonultságban Pozsonyban. Halálát végelgyengülés okozta. Csütörtökön lesz a temetése, melyen részt vesz az elhunyt öccse Kossuth Ferenc, pártunk vezére is.

* Névmagyarosítás. A belügyminiszter megadta az engedélyt ahhoz, hogy Weinrauch József debreczeni nyomdász „nevét»Boros«-ra változtassa.

* Angelotti orfeuma. Angelotti Vilmos orfeuma nagy pártoló mellett működik a Bika-szállóban. A közönség érdeklődéssel kíséri az előadásokat, melyet a kiváló tagok precíz produkciója tesz érdekessé. Felhívjuk reája a közönség figyelmét.

* A nagyváradai tábla új tanácsjegyzője. Dr. Bazzala Belát a margittai kir. járásbírósnak jegyik tehetséges bíróját a nagyváradai kir. ítélő táblához tanácsjegyzőül nevezték ki. A margittai és vidéki ismerősei — mint margittai tudósítók írja — őszint-sajnálattal vették e hírt, mert a távozó albiróban igaz barátot, a bíróságnak egy nagytehetségű tagját veszít el. Szeretettel jeleül a napokban dr. Bazala tiszteletére bucsu bankettet rendeztek, amelyen mintegy ötvenen vettek részt.

* Magyar lovak a délafrikai harc-téren. Tudvalevő, hogy az angol kormány már eddig is több mint 7000 lovat szállított le Magyarországból délafrikai hadserege számára s újabb bevásárlásokra készül. A magyar gazdákat nemileg nyugtalanította az a hír, hogy az angolok Amerikából is importáltak lovakat. A konkurrenciától azonban nem kell tartani, mert kiderült, hogy a magyar lónak nincs párja. Mint a londoni Sportsman című lapban olvassuk, Bloemfonteinből egy angol tiszt a következőket jelentette: »Van a remondának egy fajtája, a mely a legjobb akaratú se mondható kielégítőnek a ezek az Argentinából hozott lovak. Ezeknek a fáradsalmak után felismert szervezősége és kitartás hiánya további beszerzésüket nemcsak kívánatossá nem teszi, hanem leghatározottabban tiltja. A tűzéség új lovai azonban, melyek jörszt Magyarországból kerültek ide, kiváló jó kondícióban vannak. Még érdekesebb dolgokat mond egy doktor honfittársunk, akit kalandos hajlamai a délafrikai harctérré vittek. Bloemfonteinből május 5-én ezt írja: »Szinte jól esett hallanom, mikor az angol hadsereg egyik-másik jobb lováról azt hallom, hogy »Hungarian.« Itt a messze távolban még az is büszkeséggel tölt el, ha látom, hogy a mi fáradsalmakhoz szokott, keményen felnevelt magyar lovak mennyivel jobban bírják a klímát és a háború strapát, mint a kővér délamerikai legelőkről, vagy a nedves levegőjű Irlandból került lovak. Az angoloknak leghasználhatóbb — lovai vagy ausztrálieiak, vagy magyarok. Mind a két hír tehát a mi magyar katonai lovaink dicseretét zenji s mivel hála a boxereknek, ismét egy parázs háború van kiátás, a melyben az angolok mindenestre tevékeny részt fognak venni, tenyésztőinknek alapos reményük lehet, hogy ismét néhány ezer, a mi katonai céljainkra kevésbé alkalmas lovat sikerül majd értékesíteni.

* Sztrájk az államvasut gépgyárban. Ma reggel járt le az a határidő, amelyet Vajkay központi igazgató tűzött ki a sztrájkoló munkásoknak, hogy ismét munkába álljanak. A gyár kapui előtt ma ismét csődület volt, azonban 8 órakor a sztrájkolók megint kivonultak a Népligetbe. Mintegy hétszáz munkás azonban munkába állott. A többiek folytatják a sztrájkot és ezekre nézve az igazgatóság beváltotta fenyegetését. A gyár kapujára ma délelőtt hirdetményt függesztettek ki, amelyen tudomásukra adják a munkásoknak, hogy mindazokat a kik ma reggel nem ál-

lottak munkába, elbocsátják és felhívják őket, hogy jelentkezzenek a leszámolásra. A sztrájkolók azonban meg t-gnap este tartott gyűlésükön elhatározták, hogy senki sem fog jelentkezni munkakönyvéért és leszámolni sem fog. Ebben az esetben az igazgatóság a leszámolás befejezése után a jövő hét elején az összes munkakönyveket és a munkásoknak járó összegüket a X. kerületi előjáróságnál helyezik letétbe. A munkások ma délelőtt a nepligeti sztrájkotán gyülekeztek, a hol a 90 tagu sztrájkbizottság alandóan permanenciában van. A sztrájkolók csendesen viselik magukat és a gyár kapuja előtt álló lovasrendőrnek semmi dolga sem akad,

* Egy ál-Bethlen gróf. A bécsi rendőrség több különböző helyről érkezett följelentés alapján indítatva érezte magát, hogy egy alakkal foglalkozzék. A ki hosszabb idő óta él Bécsben, a melynek előkelő köreiből forgott és ott Bethlen János grófnak adta ki magát. — Bejelentő lapját is úgy állította ki, mint Bethlen János gróf földbirtokos. Mikor aztan főszólitották, hogy igazolja magát, nyomban kitűnt, hogy a rendőrségnek szedeigével van dolga. Pacz Györgynek hívják a szedelgőt, a ki Bethlen János gróf neve alatt többeket becsapott. A megkárosítottak megtették a család ellen a bűnvádi följelentést. Pacz azon állítása, hogy őt a Budapesten nemrég elhunyt Bethlen Miklós gróf örökbe fogadta, teljesen valótlannak bizonyult. Az ügyes szedelgő, a ki évek óta lakik Bécsben, olyan előkelő modorral rendelkezik, hogy aranylanc csekély előleg mellett a Stattenberg-birtokot megvette Steierországban. Ezután Bethlen eljegyezte magát egy gazdag házulajdonos Vima nevű leányával, a kinek tekintélyes hozománya volt. 1896-ban össze is kelt a leánynyal, a kinek vagyona lefogyván, Pacz elvált tőle. A válás után Pacz megismerkedett egy gazdag özvegygyel a ki nagy vagyon felett rendelkezett és belészeretett az előkelő modoru férfiba, a ki nyomban közölte jövendőbelijével, hogy Magyarországon Máramarosmegyében egy birtokot akar vásárolni, de mivel véletlenül csak 200,000 forintja van ez idő szerint, még 40,000 forintra volna szüksége. Az asszony átadta a pénzt és a család eltűnt. Több hasonló szedelgést követett el Pacz Bécsben, a ki most a büntető törvényszék előtt fog beszámolni furfangos és bűnös cselekményeiért.

* Pályázat szolgálai állásra. Az itteni kir. ítélőtábla vízvezetési szivattyu kezeléséhez és clozettek tisztántartásához egy erős testalkatú haziszolga naponta 1 kor. 40 fillérrel felvetetik. Pályázók jelenkezhetnek a kir. ítélőtábla irodaszigatójánál.

ÜZLETI KÖNYVEK rendkívül dus választékban minden versenyt kizárólag legolcsóbban kaphatók Hoffman és Kronovitz könyvnyomdájában, a főpostával szemben.

A nagyváradai vértanu szobra.

Nagyvárad vértanujának: Szacs vay Imrénének meg nem áll a szobra. A hazafiak kegyelete megállapodott a könnyeknél, a mit a martir balálának félszázados fordulóján hullatott. A lelkesedés igen természetesen szalmalang vala: a szobor költségeire a gyűjtő-
ivek kitöltetlenül jönnek vissza egyre-másra. Szacs vay dicsőseges vértanu társának: Csányi Lászlónak azonban van már szobra Nagyváradon.

Két lelkes hazaszerető férfi kegyeléből a dicső vértanu: Csányi László gpsz-mellszobrával gazdagodott a muzeum, holnap helyezik el közszemlére a muzeum-épület nagytermében. Minden egyéb kommentár helyett legalkalmasabbnak tartjuk azt a levelet

közölni, melyet ez alkalomból az ajándékozók egyike: Püspöky Grácia nyugalmozott huzarkapitány intézett a múzeum igazgatóságához:

Tekintetes muzeumi igazgatóság!

Magyarország dicső emlékü s vértanulálta szenvedett nagy fiának, Csányi László 1848-49-iki főkörmánybiztos és miniszternek a zala-egyházi vármegyeház tanácsstermében levő életnagyságu olajfestésű arcképe után, művész kezek által mintázott s kitűnően sikerült mellszobrát több vármegye néhány ereklye muzeum es a közeli vérrokonok számára, én és testverhugom Püspöky Tere elkészítettük, hogy a házáért vértanulálta szenvedett eme nagy férfi emléke ily alakban is fennmaradjon; mert mint az közudomásu, monumentális ércszobor — sajnos — még nem hirdeti Magyarországot eme büszkeségének dicsőségét, min' a egy immár rég hirdeti az ő unokatestvérének, Deák Ferencznek emléket.

Lángelkü és hitbuzgó hazánkfianak megdicsőül szelleme tán helyeslőleg int le az egékből, a midőn hódoló mély tiszteletem es begyeletem szent érzelmének jelölül az ő szobrát a nagyváradi muzeum számára is felajánlom; mert hisz Nagyváradon fogadta el Paszkiewicz herczeg orosz tabornagy Csányi László, a ki egyébként meg a boldog emlékü nagy hazafinak, néhat Bemer László báró akkori nagyváradi püspöknek is rokona volt.

Midőn végül a Tekintetes Muzeumi igazgatóságot arra kérem, hogy tőlünk a szobrot örök emlékül ellogadni méltóztassék, kérjük egyszersmind, hogy határozza'áról bennünkét végzésileg értesíteni kegykedjék, melyek után vagyok tisztelettel

Budapesten, 1900. június hó 12-én

alazatos szolgálja

Püspöky Grácia.

A szobor talapzatán Szemere Bertalan következő sorai olvashatók:

Lángelkü hazafi, diszes ékessége Zafának, Vagyad örök, kinek a szép haza üdve vala; Aggott vén karod a sok munka alatt ifju lón, Veszben erőd kelt, mint két föl a palmalevél. Éltél a honnak s érte halál, a szabadság Szelleme volt az, a mi néked is élet adott, Nem haltál te bitón, te előbb haltál, mikor a hon Végsőt sóhajtott, elted el akkor aludt,

Sokban, igen sokban bírtál sas büszke szemével S aít megsem láttad Görgei lelkületét!

Bízál benne, miként a hon biza s lón szülegyilkos

Tegedet atyánknak hitt, a hon anyja vala.

A szép szobrot matól kezdve lehet megtekinteni a Muzeumban.

Kinai bonyodalmak.

A mennyei birodalomban olyan nagy a felfordulás, hogy megzafó hatatlan értesüléseimet közre kell adnom.

Annál könnyebben tehetem ezt, mert itt ülök a mennyei birodalom kellős közepén, egy jól berendezett tea-házban, ahol közvetlenül szemelbetem, hogy mint forr, párolog teámon kívül az egész czopfos Kína.

A nagy bur háboru ezen kokurrens mozgalmának az okairól majd elmondtam a nezeitemet. A dolog jelenlegi alapota a következő. Előbb azonban engedjek meg, hogy egy kis rendet csináljak, mert itt a mellettem levő asztalnál három czopfos vigéc, a kik a füleik mellett hordják ezt a kínai hajviseletet, olyan éstelen lármát csapnak a kataberezésükkel hogy az tűrhetetlen.

— Hallja Vuncsi!

— Kérem, vész vuncsen?

— Mondja meg annak a jancsekijáng pofájú egyetemi keresztes vigécnek hogy lassabban hagyja be az ultimót mert megbokszolom.

Most pedig rátérhetünk a dologra. Elsőben is arról akarok beszámolni, hogy az anyacsászárné kihallgatáson fogadott. Nem tudtam mire velni ezt a megtiszteltetést, de ő

hamarosan kifakadt, hogy miért rágalmaztam meg azzal, hogy neki csak egy pek-inge van. Mindjárt fel is nyitotta a fehérneműs szekrényét és megmutatta mindenét. Tényleg alaposan el van látva. Magam láttam hogy amináluk csak büntetendő szójáték, az itt közszasználásban van: a mandzsetták és raudzsetták vakító fehérséggel tündököltek ki a szekrényből.

A mandzsettákról jut eszembe, hogy a kínai foradalmárok között most a mandzsuk viszik a főszerepet. Pedig alaposabb okuk nincs rá, legfőlegb annyi hogy a mikor a mandzsuk vezér nem tudta kifizetni a tea-czekket egyik tea házban és pakfon mandzsuita gombját akarta zalogba hagyni, hát kidobták.

Most aztán az összetartó mandzsuk egy hatalmas barikád mögött foglaltak állást. Ez nagyon komoly fordulat, mert a »barrikád« a császárné tanácsosait nagy zavarba hozta. Ezek ugyanis nem tagjai semmiféle akadepioemianak és így nem ismerték fel rögtön a mandzsuk sáncait. Az egyik azt mondta, hogy barrikád ejtegethető barikám, barikád barikádja, stb. Mire azonban ezt megértették, annyi idő telt el, hogy a felhők barikádja, borjúkábbá öregedett. Ilyen formában már nem nyajtott elég biztonságot, mert folytonos bögetésével oda irányította az ellenség figyelmét.

A foradalmárok tehát előjöttek, annál is inkább, mert a kínaiak hajlandónak mutatkoztak egy merv konzervatív mandzsukal tárgyalásra lépni. A mandzsuk mind konzervatív, de egyik sem merev. Ezért most már a mandzsuk jöttek zavarba, de csak egy pillanatig, mert tudtak segíteni a bajon. Az egyik mandzsukal ugyanis annyi teat ittak rummal, hogy egy kapóra jött szélütés megmerevítette.

Ezzel a merev konzervatívval azonban a kínaiak nem akartak szóba állani, ami annyira felbosszantotta a lázadókat hogy fel akartak gyujtani a hegyeken lakó követeknek nyári rezidenciáit. Ekkor azonban a legvérengzőbb bokszér kijelentette, hogy ő inkább a mellett szavaz, hogy vezessék a hegyre a villanyost, majd ha elvégzi a többi. A kegyetlen felkelők így is határoztak.

No, de ez indítványozó megkapta méltó büntetését, mert a szangaji cséndörök elfogták és rögtön szangaja rabságra ítélték.

Csodálatos a lázadók szivtelensége még saját társaikkal szemben is. Mikor az ítélet híre jutott Takuba, miud azt mondt, bánja a Haknba.

Masnap kiűtött a harc. Engem az egész dologban az lepett meg, hogy a lázadók a leölt embereket mindig csatornába dobták. Ma már tele van minden csatorna. Meg is kérdeztem az okát egy szelidebb bokszertől aki azt a felvilágosítást adta hogy Kínába ezt azért teszik, mert sohasincsennek tornaverse nyek, csak csa-torna versenye. Most pedig éppen ennek a sportnak az évadja van.

Ezek a szezcaciók a »daily-telegraf« hírei közt is meglesznek. Hadd álljanak itt az »estély-telegraf« értesülései is.

Ez már egészen másképp látja a helyzetet.

Titkos értesüléseink szerint állítólag a mandarin beleszeretett az egyik kínai orfeum ekszcentrikjébe, a kinek előadás közben felnyujtotta »Peking rozsáját«. A tientingli-tangli művésznője ezt besugta a fründarinának, aki otthon jelenetet rögtönzött, nem maradva adós a kínai csih-puhi-val sem.

Ezt a tervet az angol misszióval előbb megbeszélte s az eredmény nemis maradt el. A mandarin ugyanis elment a pekingi orosz követhez, aki tudvalevőleg Dániát is képviseli. Könnyen odatalált, mert már messziről érezte hogy valami büzlük a dánál.

Enek a protekciójával aztán megkérte a japán kormányt, hogy vegyes ezredet küldjön Kínába.

A kormány azonban becsapta, mert csak néhány katonát küldött egy vegyes vonaton, akiket aztán mint vegyes felvágottat küldték vissza. Egyelőre nincs több harcztéri hír. A további fejlemények nagy aggodalomra adnak okot.

E n.

IRODALOM.

A »Vasárnapi Ujság« június 17-iki száma 22 képpel s a következő tartalommal jelent meg: »A párisi világgiallítás magyar része (arcképekkel és képpel a magyar történelmi osztály rendezőinek egy csoportjáról). — »A magyar történelmi palota a párisi világgiallításban« Dr. Szendrei Jánostól (képekkel.) »Ócska hangszere« Költemény Erdélyi Zoltántól. — Regénytár: »Vásárolt szivek« Regény. Irta Mariaffi David. (Guró Lajos rajzaival.) — »Cougourdan Marius.« Regény. Irta Mouton Jenő. Francziából fordította Sárossy Bella. (A párisi kiadás eredeti illusztrációival.) — »Az ósdiak.« Elbeszélés. Irta Patapenko N. J. Oroszból fordította Ambrozovics Deeső. — »Bakü.« Führiinger Gusztávól (képekkel). — »Erzsébet királyné halottu maszkja« (képpel.) »Titkos társulatok Kínában.« — »A manduós rdőkben« — »A Margitszigeti és eskütéri hidak építése« (képekkel.) — »Betegszállító automobil kocsi« (képpel.) — Irodalom és Művészet, Közintézetek és Egyletek, Sakkjáték, Keptalány, Egyveleg, stb. rendes heti rovatok. A Vasárnapi Ujság előfizetési ára negyedévre négy kor., »Politikai Ujdonságok«-kal és »Világkronika«-val együtt hat korona. Megrendelhető a Franklin-Társulat kiadóhivatalában (Budapest IV. ker. Egyetem-utca 4. sz.) Ugyanítt megrendelhető a »Képes Nappal«, legolcsóbb új ág a magyar nép számára, felévre 2 korona 80 fillér.

CSARNOK.

Mi és szerepeink.

Irta: Jászai Mari.

Az én »perpetum mobilis«-m, a kinek a nyelve egész addot nap pereg, az én szakácsnőm: Angyal Anna azt mondja:

— Már látom, hogy a nagyságos asszony épp úgy van a szerepekkel, mint mi a bussal, amit a mészáros kimer nekünk. A nagyságának is kimérik a szerepet, a mi aztán minden művész kezében más izü lesz, mint a hogy a husból minden szakácsnő más és más ételt csinál: néha izleleset, néha elszóttat, néha izletes paprikamártással, máskor pedig vékony vizlével.

Nekem imponál ez a vad genie, ez a csongrádi konyhaművész: annyi bizonyos, hogy én jobban félek az ő kritikájától, mint ő az enyémtől.

Nem-e sóztam el ma is a szerepemet? Anna azt mondja: nagyon kevés és mindig jobb, mint sok, mert az első esetben még lehet segíteni a bajon. Ez igaz is: mindegyik néző magával hozza a maga sóát és ha a színész itt diszkreten ábrázol, amott halványan vázol csak: mindegyik vendeg izleléshez mer ten »utánnasózz« az alakítást, míg ellenben a tulterhelt alakita tól megcsömörlik a közönség. Iger, a művészetben ez egyszer az a fő: menoyit hasznalunk a sóból?

Tehát kiosztják nekünk az adagokat, a szerepeket — sajnos, nem mindig a mi izlésünk szerint — némelyikünk mohó ajakkal vár egy jó zsiros czombot és azután kap egy rakaska — csontot. Rávetjük magunkat, mint a heja zsákmanýara, vagy mint Michel Angelo az ő márványtömbjére, a melyet a munkások műtermébe hoztak: ő türelmetlenségében még lélegzethez sem engedte jutni az izzadó embereket, hanem vasmarkával kilóditotta őket az ajtón, hogy szüzi, fehér márványával egyedül maradhasson.

Minden ábrázoló művészen van egy darabka ilyen Michel Angelo vágyakozó éhsége és türelmetlensége, hogy az ismeretlen szereppel négy szemközt maradhasson.

Ennyit elárulhatok minden kollegámról; hogy már most mi történik a műhely szentélyében, ez titok marad.

Az én műhelyem függönyét azonban ime félre vonom.

Valahányszor új szerepet kapok, el vagyok ragadtatva attól. Mindgyikbe szerelmes

Üzleti könyvek nagy raktára

HOFFMANN és KRONOVITZ

KÖNYVNYOMDÁJA

DEBRECZEN, a főpostával szemben.

Ajánlkozik:

nyomtatványok elkészítésére,

kereskedők, gyárosok és iparosok részére

Levélpapír cégnyomással

1000 drb. 3 frt 50 krtól feljebb.

Levélborték cégnyomással

1000 drb. 2 frttól feljebb.

Monogrammal ellátott

Lakadalmi és báli meghívók.

Eljegyzési kártyák

nagyon olcsón.

Névjegyek

Tánczrendek

Számlák

Jegyzékek

Üzletjegyek

Körlevelek

Árjegyzékek

Műsorok

Zárszámadások

Evi jelentések

Dombornyomásu galvanizált remek

reklam falragaszok.

Pinczérszámlák, bor és sörczimkék.

Menu kártyák a legdiszesebb kivitelben.

Regények, elbeszélések, költemények.

Tudományos és szakmunkák előállítása.

Rovatos iverk, tabellák.

Részvények, szelvények.

Elsőbbségi kötvények, értékpapírok.

Diszesen kiállított étlapok.

igen mérsékelt árak mellett.

Ruggyanta bélyegzők igen olcsón.